

Σάββας Μπακιρτζόγλου, Πρόγραμμα Επέκεινα-Ψυχαναλυτική Πράξη

Οι καταραμένοι

Πρόκειται για ανθρώπους σε ορισμένες περιπτώσεις **περιθωριακούς** οι οποίοι «μη έχοντας που τη κεφαλή κλίνει» αιτούνται της κρατικής πρόνοιας και καταλήγουν σε προνοιακά ιδρύματα όπου τους παρέχεται επ'αόριστον στέγη, τροφή, νοσηλεία και μια πληθώρα άλλων συνοδευτικών υπηρεσιών.

Στη ζωή τους δεν παρέμειναν εδραίοι αλλά περιπλανιόνταν συνεχώς και ασκόπως κατά το μοτίβο του **homo vagabundus**, του **περιπλανόμενου Ιουδαίου** (οι ψυχές περιπλανώνται συνεχώς και ασκόπως μέσα στον ομηρικό ασφοδελλό λειμών). Ως επί το πλείστον ήταν «**φυγάδες θεόθεν και αλήτες**» (έτσι συνέλαβε τη δική του μοίρα-αλλά και την πανανθρώπινη-ο Εμπεδοκλής), συνθήκη που θυμίζει την περίπτωση των *καταραμένων ποιητών* (Charles Beaudlaire, Paul Verlaine, Arthur Rimbaud, Comte de Lautréamont).

Προκύπτουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά μάλλον επί εδάφους **διαταραχών προσωπικότητας** (ή συμπεριφοράς): είναι συγκρουσιακοί με το νόμο και όσους τον αναπαριστούν, ασυμβίβαστοι, παρορμητικοί, αυτο/ετεροκαταστροφικοί, συχνά βίαιοι, πρώην χρήστες ουσιών, αλκοολικοί, τζογαδόροι κ.λ.π. «*Πονηροί και γόητες, πλανώντες και πλανόμενοι*» (Άγιος Αυγουστίνος «*Εξομολογήσεις*»).

Η ζωή τους στα κρατικά ιδρύματα (θεραπευτήρια χρόνιων παθήσεων), είναι το ζοφερό αποτέλεσμα-κατάληξη μιας ολάκερης ζωής-της δικής τους- την οποία ξόδεψαν ανεργάιστα και «διαρροϊκά», την ξεπούλησαν ως επιμηθείς και την έκαψαν μέσα στη φωτιά των ασυγκράτητων παθών τους. «Θυσίασαν» τις δυνατότητες του εαυτού τους κάτω από την πίεση επαναληπτικών εκφορτίσεων (π.χ αχαλίνωτη σεξουαλικότητα και επιθετικότητα, εξαρτήσεις πάσης φύσεως). Ως μόνιμοι θιασώτες της «*αρχής της ηδονής*» (Freud) αποκήρυξαν τους περιορισμούς της εξωτερικής πραγματικότητας και έζησαν στις παρυφές του κοινωνικού ιστού. Στις ατομικές διαδρομές τους είναι οι μηχανισμοί αποτυχίας που είχαν το πάνω χέρι (αυτοκαταστροφή) ώστε να γίνεται λόγος για μια «*αρνητικοποίηση*» της ζωής τους (ή ενόρμηση του θανάτου κατά Freud).

Η κατάληξη στο θεραπευτήριο και εν τέλει η ιδρυματική ζωή αποτελεί για πολλούς εκ των ιδρυματικών περιθαλπομένων μας μάλλον μια ασυνείδητη επιλογή -παρά

αναγκαστική κατάληξη- είτε εν είδει εσωτερικής διαδικασίας «επανόρθωσης» της πρότερης «αμαρτωλής» τους ζωής (ίδρυμα=κάθειρξη, έκτιση ποινής) είτε /και εν είδει έσχατης αλεξιερθετιστικής προστασίας τους (ίδρυμα=κέλυφος) από την τραυματική αναστάτωση (εσωτερικές τρικυμίες) που τους προξενεί τόσο η διεγερσιμότητα του εξωτερικού κόσμου όσο και η έσωθεν αχαλίνωτη ενορμητικότητα τους. Γίνεται λόγος εδώ για ένα Εγώ αδύναμο και ελλειμματικό στη διαχείριση των εντάσεων. Οι επανορθωτικές διαδρομές του Εγώ κάποιων περιθαλπομένων -ώστε να εξιλεωθούν για τις «αμαρτίες» του παρελθόντος- συμπίπτουν με το αρχαιοπρεπές τρίπτυχο **Υβρις-Άτη-Νέμασις**. Σε ορισμένες περιπτώσεις προσιδιάζουν στα φαινόμενα «αγιοποίησης» τα οποία αφορούν στη **«μεταστροφή»** κάποιων ανθρώπων προς φωτεινές επιλογές ζωής. Τότε μπορούν να γίνονται «ποιμένες και ιεροκήρυκες» όπως ο **Άγιος Αυγουστίνος** ο οποίος από ακόλαστος μεταμορφώθηκε σ'έναν οξυδερκή *ερευνητή της ανθρώπινης ψυχής και ανατόμο της ανθρώπινης αδυναμίας επιχειρώντας μια ψυχολογική ανάλυση του αμαρτήματος*. Είχε προλάβει τον Freud διατυπώνοντας ότι, *ανεξάρτητα από τις καλές προθέσεις η ενορμητικότητα υπάρχει ακόμα και στον πιο εγκρατή όπως συχνά φανερώνει ένα αθώο lapsus της γλώσσας*.

Απόσπασμα από το κείμενο « Η μεταστροφή». Οι παραπτωματικοί/περιθωριακοί περιθαλπόμενοι στο Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Ανατολικής Αθήνας. Το φαινόμενο του αυτοεγκλεισμού.

ΣάββαςΜπακιρτζόγλου

ψυχολόγος-ψυχαναλυτής http://www.epekeina.gr/a_files/2014/Metastrofi.pdf